

Valtakunnallisen kasvatusalan valintayhteistyöverkoston (VAKAVA) kirjallinen koe

ke 3.5.2017

Kysymysvihko

Kysymykset ja oikeat vastaukset

Tehtävät 1–12 ovat aineiston kaikista artikkeleista.

Tehtävissä 1–8 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1 pisteen.

1. Saavatko seuraavat mediassa esitetyt lööpit tukea VAKAVA-aineistosta?

Lööppi	Kyllä	Ei
a) 		x
b) 	x	
c) 		x
d) 	x	

e)	POJATKIN LEIKKIVÄT nykyisin NUKEILLA		x
f)	Politiikka on YLIOPISTOSSA	x	

2. Ovatko seuraavat ideologiaa koskevat väitteet aineiston mukaan oikein vai väärin?

Väite	Oikein	Väärin
a) Ideologia vaikuttaa oppilaan toiminnassa.	x	
b) Hyvinvointivaltio voi viitata kansalliseen ideologiaan.	x	
c) Ideologia on opettajien tuottamaa vääristynyttä tietoisuutta, joka peittää ison Toisen harjoittaman sorron.		x
d) Transformatiivisen oppimisen teoria korostaa oman ideologian kriittistä tarkastelua.	x	
e) Lasten kirjoituksissa mediaviitteiden sukupuolisdonnaisuus edustaa ideologista vastatransferenssia.		x

Oheinen strippi Lassista kotona (HS 12.1.2017) kuuluu sarjakuvaan Lassi ja Leevi. Lassi on koulua aloittava poika ja tässä stripissä esiintymätön Leevi hänen leikkitiikerinsä.

3. Onko sarjakuvan kolme ensimmäistä ruutua esimerkki

Väite	Kyllä	Ei
a) lapsesta kolmannessa tilassa?	X	
b) lapsen monilukutaidon puutteesta?		X
c) lapsesta ei-institutionaalisessa tilassa?	X	
d) lapsesta uudelleenkontekstualisoinnin kohteena?	X	

4. Onko sarjakuvan neljäs ruutu esimerkki

Väite	Kyllä	Ei
a) pelkkään suojelutehtävään perustuvasta kolmannen tilan huomioinnista?		X
b) pojille tyypillisestä tavasta sijoittaa itsensä toimijaksi tarinoihin, joiden tapahtumat ja toimijoiden väliset suhteet eivät ole todellisuuspohjaisia?		X
c) näkemyksestä, jonka mukaan lapsen populaarikulttuuria kohtaan osoittamat mieltymykset tulevat näkyviksi institutionaalisten käytänteiden kautta?		X
d) lasten ei-institutionaalisesta alakulttuurista?	X	
e) lapsesta väline- ja sisältötasolla?		X
f) ei-institutionaalisesta kasvuympäristöstä?	X	

5. Sarjakuvan viimeisessä ruudussa henkilö, joka sanoo ”Onko läksyt tehty, Lassi?”, edustaa

Väite	Kyllä	Ei
a) reaalista rekisterin pitäjää.		X
b) isoa Toista.	X	
c) autonomista ja eheää subjektia.		X
d) institutionaalista kasvattajaa.		X

6. Oletetaan, että Lassin pyrkimys sarjakuvassa vapautua kotiläksyistä edustaa oppimisen vastustamista. Mistä tällöin on kyse psykoanalyttisesti tulkittuna?

Väite	Oikein	Väärin
a) Vastatransferenssista		X
b) Intohimoisesta tietämättömydestä	X	
c) Tiedostamattomasta torjunnasta	X	
d) Toisen halusta		X
e) Vanhojen tietorakenteiden muokkaamisesta		X

7. Koulumaailman massaluonne tuli aineistossa esiin pohdittaessa

Väite	Oikein	Väärin
a) opinto-ohjauksen resurssipulaa.		X
b) ongelmia yksittäisen oppilaan kohtaamisessa hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä.		X
c) psykoterapian käsitteistön sovellettavuutta koulu-kontekstiin.	X	
d) mahdollisuuksia tunnistaa oppilaiden autismia.		X

Ohessa tiivistelmä H. C. Andersenin sadusta Keisarin uudet vaatteet:

Olipa kerran koreilunhaluinen keisari. Kaksi huijaria käytti häntä hyväkseen: he lupasivat tehdä keisarille maailman upeimman puvun, jos saisivat materiaaleiksi kultaa ja muita arvokkaita aineksia työhön. Lisäksi puku olisi niin ihmeellinen, että sen näkisi vain se, joka on pätevä toimimaan omassa virassaan.

Keisari suostui, ja puku valmistui. Tosin huijarit eivät tehneet mitään, vaan ottivat arvokkaat materiaalit itselleen. Keisari hoviväkineen tuli katsomaan valmistunutta pukua ja he kaikki kauhistuivat, koska eivät nähneet asua. Heistä jokin päätti salata asian ja ihastella upeaa pukua. He olivat varmoja siitä, että puku oli olemassa, ja kuvittelivat olevansa kelvottomia virkoihinsa.

Tuli suuren juhlan aika, ja keisari lähti juhlakulkueen kärjessä kulkemaan kaupungin halki uudessa ”puvussaan”. Kaduille kerääntynyt kansa ihasteli keisarin uusia vaatteita. Kukaan katsojista ei tietenkään nähnyt pukua, minkä he kuvittelivat johtuvan heidän tyhmydestään. Lopulta pieni lapsi tokaisi: ”Ei keisarilla ole vaatteita!” Tämän jälkeen kaikki muut juhlaa seuranneet katsojat uskalsivat myöntää saman asian: keisarilla ei ollut vaatteita.

Keisari jatkoi kulkuaan määränpäähän asti ja hoviväki seurasi kuten ennenkin uskoen hienon puvun olemassaoloon.

8. Sadussa

Väite	Kyllä	Ei
a) huijarit ovat imaginaarisen rekisterin edustajia.		X
b) keisari oppi traumaattisen tiedon.		X
c) hoviväki oppi juhlan kuluessa traumaattisen tiedon.		X
d) juhlaa seurannut yleisö oppi juhlan kuluessa traumaattisen tiedon.	X	
e) on merkkejä sosiaalisen maailman systemoinnista.	X	
f) huijareilla on vaikeuksia mentalisaatiossa.		X
g) pieni lapsi toimi intuitiivisesti.	X	

Tehtävissä 9-10 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/3 pistettä.

9. Mihin käsitteisiin seuraavat väitteet liittyvät?

Käsitteet:

- A. Oppimistulokset
- B. Päätöksenteko
- C. Kognitiivinen tyyli
- D. Oppimiskäsitys

Väite	Käsite			
	A	B	C	D
a) Säännönmukaisuuksien löytäminen ja yksityiskohtiin keskittyminen ovat yhteydessä kokonaisuuksien hahmottamiseen.			X	
b) Sisäinen puhe ja arviointitaidot edustavat metakognitioiden tasoa.		X		
c) Yksityiskohtiin suuntautuva prosessointi liittyy kapeutuneisiin kiinnostuksen kohteisiin.			X	
d) Kumulatiivinen ja lineaarinen tarkastelutapa perustuu vallitsevaan tieteelliseen ajattelutapaan.				X
e) Sosioekonominen tausta on yhteydessä vanhempien ja koulun yhteiseen kieleen.	X			
f) Taustatekijöihin liittyvät erot ilmenevät varhain ja kasvavat vuosien varrella.	X			
g) Kokonaisvaltainen tietojen kerääminen ja sisäiset kontrolliodotukset ovat yhteydessä yksilön mukautumiskykyyn.		X		
h) Persoona on ympäristöä tärkeämpi mukautumiskykyyn liittyvä tekijä.		X		
i) Kokonaisuuksiin keskittyminen auttaa luonnonilmiöiden ymmärtämisessä.			X	
j) Riippuvuus muista on negatiivisessa yhteydessä mukautumiskykyyn.		X		

10. Erään lappilaisen yläkoulun opettajienhuoneessa virisi rehtorin ja kahden aineenopettajan kesken keskustelua opetuksen digitalisaatiosta ja digitaalisesta oppimisesta. Yhdistä puheenvuoro sitä parhaiten kuvaavaan diskurssiin.

Diskurssit:

- A. Odotusten diskurssi
- B. Kehityksen diskurssi
- C. Edelläkävijyyden diskurssi tai sen vastadiskurssi
- D. Taitodiskurssi

Puheenvuoro	Diskurssi			
	A	B	C	D
a) Äidinkielen opettaja: Koulumme julistautuminen tabletkouluksi auttaa kehittämään opetusta koko maakunnassamme. Oppikirjoista eroon pääseminen, joustavien sähköisten materiaalien käyttö ja digitalisaation ottaminen koulumme valttikortiksi tekee varmasti hyvää maakuntamme muillekin kouluille. Siten ”opetus pilvessä” tulee johtotähdeksi sekä meidän koulussamme että koko maakunnassamme.	X			
b) Rehtori: Lisäksi meillä on mahdollisuus kehittää mallikouluksi koko Suomen kouluverkossa. Koulullamme voi olla iso rooli kansallisesti siinä, että hallituksen kärkihanke toteutuu ja että ”Suomesta kehittyy kansainvälisesti mielenkiintoinen uuden pedagogiikan ja digitaalisen oppimisen laboratorio”. Siinä saadaan Lapille uusi matkailuvaltti: meille tulisi vierailijaryhmiä eri puolilta maailmaa ihailemaan niin revontulia kuin Suomessa parhaiten tunnettua tabletkouluakin.			X	

Puheenvuoro	Diskurssi			
	A	B	C	D
c) Matematiikan opettaja: Toisaalta täytyy varoa, ettemme mene liikaa talouselämän tarpeiden tai vallitsevan politiikan ehdoilla. Meidän on arvostettava lappilaisia juuriamme, jotka ammentavat ihan muista perinteistä kuin mitä Helsingin herrat ja rouvat ajattelevat. Digiloikka ei voi siis tarkoittaa loikkaa yli omaleimaisen kulttuurimme.		X		
d) Äidinkielen opettaja: Totta. Minusta tuntuu, että oppilaamme eivät niinkään haikaile uusien digilaitteiden perään, vaan ovat kovin kiinnostuneita vanhasta saamelaisesta perinnekulttuurista. Onko oppilaiden vanhakantaisuus tai perinnetietoisuus siis merkki siitä, etteivät he välttämättä olisikaan samalla tavalla mukana pyrkimyksissämme?			X	
e) Rehtori: Tämän takia meidän on vahvistettava oppilaiden digitaalista ja tietoteknistä osaamista. Tällöin he hyötyvät uusista oppimisympäristöistä parhaiten.				X

Tehtävässä 11 oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/3 pistettä.

11. Mikä Joensuun korkeakoulun perustamiseen liittyvässä odotusten diskursissa on ns. symbolinen iso Toinen?

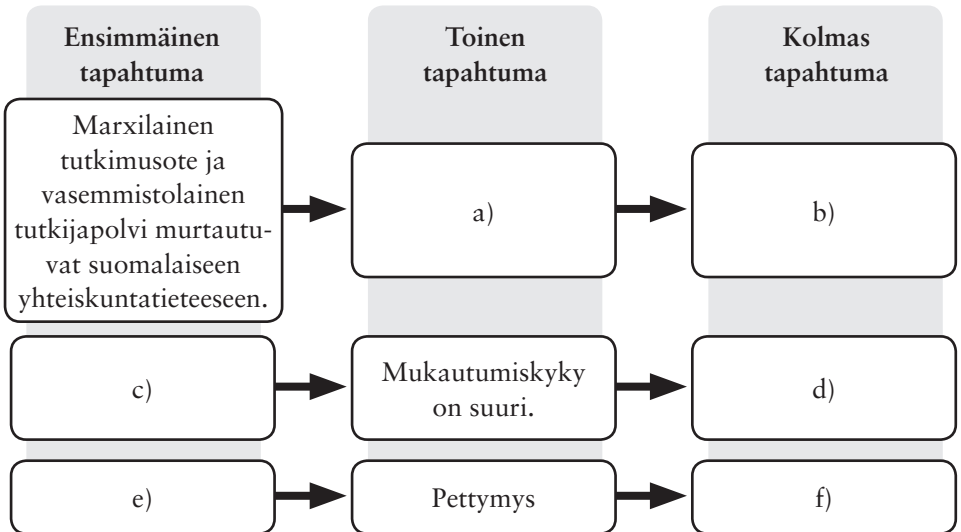
- a) Valkoinen kaupunki
- b) Joensuun korkeakoulu**
- c) Karjalainen kulttuuri
- d) Vasemmistolainen ideologia

Tehtävässä 12 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/8 pistettä.

12. Alla olevassa kuviossa on kolme tapahtumaketjua tai seuraantoa. Kukaan tapahtumaketju on omalla rivillään. Täydennä tyhjät tapahtumat (a-f) alla olevilla vaihtoehtotapahtumilla (A-I). Voit käyttää vaihtoehtotapahtumia A-H vain kerran. Vaihtoehtoa I voit halutessasi käyttää useamminkin.

Vaihtoehtotapahtumat:

- A. Yksilön henkilökohtainen suhde tietoon muuttuu.
- B. Oppiminen aletaan nähdä yksilön itsenäisenä tiedonrakentamisena.
- C. Epäluulot politiikan ja tieteen liittoa kohtaan vahvistuvat.
- D. Vallitsee usko siitä, että joku taho voi paljastaa erilaisten tunnekokemusten merkityksen.
- E. Yksilö ei halua miellyttää muita.
- F. Subjektista tulee symbolisen järjestelmän vanki.
- G. Vaatimus tutkimuksen puolueettomuudesta purkautuu.
- H. Päätöksenteko
- I. Ruutuun ei sovi mikään vaihtoehtoista

Tapahtuma	Vaihtoehtotapahtuma								
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
a)			x						
b)									x
c)					x				
d)									x
e)				x					
f)	x								

Tehtävät 13–20 ovat Meriläisen, Puhakan ja Sinkkosen artikkelista Tiedon löytäminen Internetistä ja sen ymmärtäminen osana nuorten ammatinvalintaa koskevaa päätöksentekoa.

Tehtävässä 13 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1 pisteen.

- 13.** Meriläisen ym. tutkimuksessa lomakkeista karsittiin puutteellisesti ja validiteettia mittaaviin kysymyksiin ”väärin” vastatut lomakkeet pois. Mitä virhemahdollisuuksia tämä on voinut tutkimukseen tuottaa?

Väite	Oikein	Väärin
a) Tutkimuksen näyte oli valikoitunut.	x	
b) Kaikkia tutkimuksessa mitattuja muuttujia ei voinut ottaa mukaan analyysiin.		x
c) Kaikkia ryhmäeroja ei ole kyetty aineiston analyysissä tunnistamaan.	x	
d) Muuttujien keskiarvot ovat järjestelmällisesti liian korkeita.		x

Tehtävissä 14–18 oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/3 pistettä.

VAKAVA-valintakoesalin ulkopuolella viisi abiturienttia pohtii omia koulutusvalintojaan lukion jälkeen. Miten heidän päätöksentekoaan voidaan kuvailla?

14. Rehellisesti sanottuna olen hakemassa tänne mummoni takia (nauraa). Hän on niin kauan kuin muistan korostanut, että kannattaa hankkia kunnan ammatti, ja opettaja on hänelle juuri tällainen ykkösammatti. Kun sitten yhtäkkiä tajusin, että yhteishakuhan on jo ensi viikolla, katsoin äkkiä hakutiedot ja valitsin kolme yliopistoa mututuntumalla. Tuli ainakin mummolle hyvä mieli ja minustakin opettajan pätevyys on ihan hyvä, vaikka tekisikin lopulta isona muita hommia. Jos olisin sanonut pitäväni väli vuoden, mummo olisi varmaan saanut sydänhalvauksen. (Juuso, hakenut luokanopettajan koulutukseen)

- a) Neuvojen kysyminen muilta ja sisäinen kontrolliodotus
- b) Suuri halu tehdä kompromissi ja suuri riippuvuus muista
- c) Vähäinen panostus prosessiin ja suuri halu miellyttää muita
- d) Ei mikään näistä

15. Valintaani on eniten vaikuttanut vanhin isoveljeni, joka väitteli tammikuussa erityispedagogiikasta ja joka on kertonut minulle paljon tohtorikoulutuksesta. Tämän seurauksena minussa on herännyt kiinnostus kasvatustieteisiin ja halu vaikuttaa yhteiskuntaan jossakin järjestössä tai tutkijana. Kun kerroin ajatuksestani vanhemmille, he sanoivat, että eikö sellainen ala ole vähän epävarma työllistymisen näkökulmasta. Erityisesti äiti huolehti, ovatko haaveeni realistisia, kun veljelläni on ollut vain pätkätöitä. Pidän kuitenkin pääni. Otin toki koulutuksesta, sinne hakemisesta ja mahdollisista työnkuvista kunnolla selvää ja mietin kaiken jälkeen vielä muitakin vaihtoehtoja. Mutta jos ala kaiken selvittelyn jälkeenkin tuntuu omalta, luotan kyllä omaan tuntemukseeni. (Jatta, hakenut opiskelemaan kasvatustieteitä)

- a) Pieni halu miellyttää muita ja vähäinen panostus prosessiin
- b) Ulkoinen kontrolliodotus ja pieni riippuvuus muista
- c) Lopullisen päätöksenteon hitaus ja paljon intuition käyttöä
- d) Ei mikään näistä

16. Kaikki läheiseni voivat todistaa, että olen aina tykännyt lapsista. Jo alakouluikäisenä vahdin naapureiden pikkuisia hiekkalaatikolla ja rakastin kotileikkejä. Tutustuttuani varhaiskasvatuksen koulutukseen ja muihin vaihtoehtoihin minulle tuli vahva tunne, että lastentarhanopettajan työ on minun juttuni. Epäroin kuitenkin luettuani netistä työn huonoista puolista, kuten pienestä palkasta. En kuitenkaan haluaisi toimia työssä, josta en oikeasti pitäisi ja joka ei ollenkaan sopisi itselle. (Juuli, hakenut lastentarhanopettajan koulutukseen)

- a) Suuri halu pyrkiä ihanneammattiin ja paljon intuition käyttöä
- b) Pieni halu tehdä kompromissi ja ulkoinen kontrolliodotus
- c) Lopullisen päätöksenteon nopeus ja pieni riippuvuus muista
- d) Ei mikään näistä

17. Tänne hakeminen tuli vähän puskista. Haaveilin lukiossa catering-alasta, esimerkiksi kokin tai restonomin koulutuksesta. Nyt viimeisenä lukiovuotena kävin usein opolla pohtimassa valintoja ja jossakin keskustelussa hän heitti ajatuksen kotitalousopettajuudesta. Ensin nauroin, mutta ehdotus alkoi vaivata. Otin paljon selvää koulutuksesta ja kävin jopa juttelemassa entisen köksän opettajanikin kanssa. Vaikkei tämä ole maailman mediaseksikkäin ala, työssä yhdistyisi monta intohimoani: kokkaaminen, ravitseminen ja ohjaaminen. Lisäksi pääsisin vielä yliopistoon, mikä alkoi nyt viimeisenä vuonna houkuttaa. (Janina, hakenut kotitalousopettajan koulutukseen)

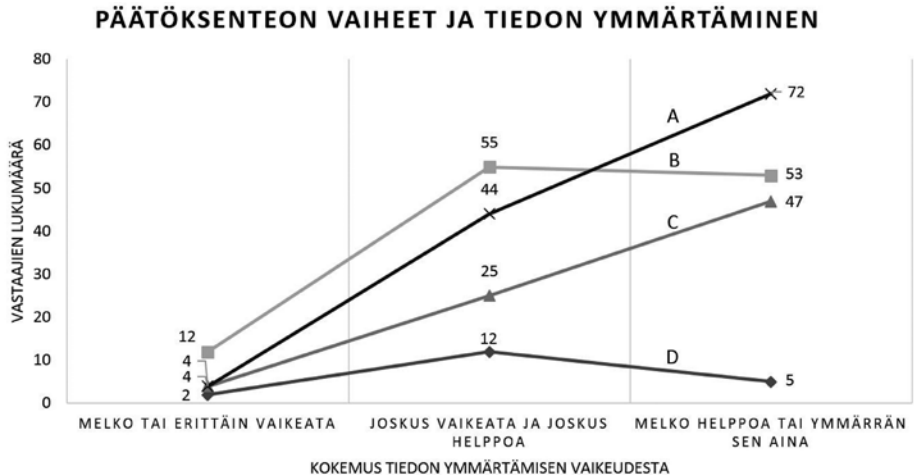
- a) Suuri neuvojen kysyminen muilta ja suuri halu tehdä kompromissi
- b) Kokonaisvaltainen informaation kerääminen ja suuri halu miellyttää muita
- c) Paljon intuition käyttöä ja minimaalinen informaation kerääminen
- d) Ei mikään näistä

18. En ole itse nyt hakemassa, olen kuskina tyttöystävälle. Aloitan kesällä armeijan, joten vasta vuoden päästä pitää hakea jonnekin. En ole vielä miettinyt koko asiaa, kyllä tähän ehtii perehtyä kunnolla myöhemminkin. Uskon, että kyllä sitä sitten sinne pääsee, mihin oikeasti itse haluaa. (Joonas)

- a) Minimaalinen informaation kerääminen ja lopullisen päätöksenteon hitaus
- b) Sisäinen kontrolliodotus ja viivyttely
- c) Kokonaisvaltainen informaation kerääminen ja vähäinen panostus prosessiin
- d) Ei mikään näistä

Tehtävässä 19 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/3 pistettä. Tehtävässä 20 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/4 pistettä.

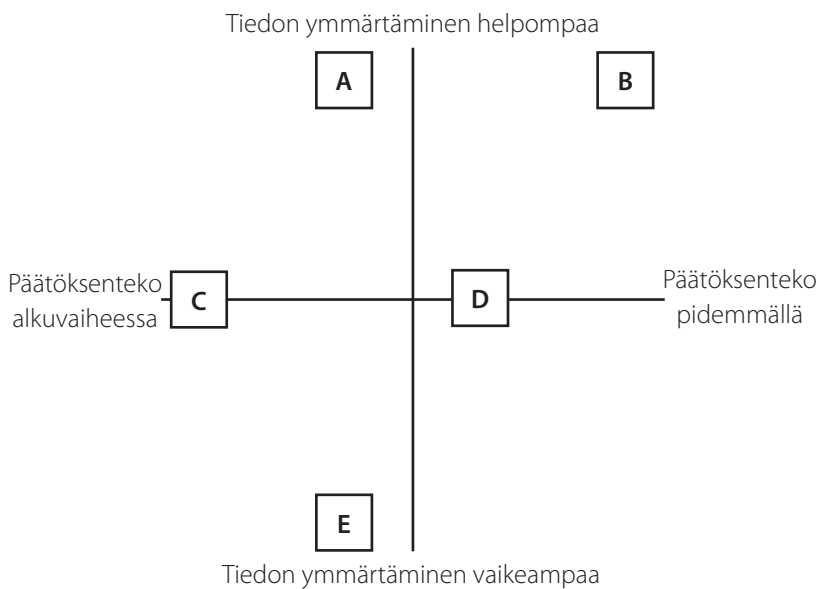
Viivakaaviossa (kuvio 1) on esitetty Meriläisen ym. tutkimuksen tulosten perusteella eri päätöksentekovaiheissa olevien vastaajien kokemus tiedon ymmärtämisen vaikeudesta. Nelikenttä (kuvio 2) on tehty päätöksenteon vaiheen ja tiedon ymmärtämisen suhteen.

Kuvio 1. Eri päätöksentekovaiheissa olevien vastaajien kokemus tiedon ymmärtämisen vaikeudesta.

19. Mitä päätöksenteon vaihetta kukin kuvaaja kuviossa 1 esittää Meriläisen ym. artikkelin perusteella?

Päätöksenteon vaihe	Kuvaaja			
	A	B	C	D
a) Ei vielä prosessissa				X
b) Miettivät useita vaihtoehtoja		X	X	
c) Miettivät muutamaa vaihtoehtoa		X	X	
d) Valinnan tehneet	X			

Kuvio 2. Vastaajien määrät päätöksenteon vaiheen ja tiedon ymmärtämisen suhteen.

20. Tutki kuvaajia (kuvio 1) ja nelikenttää (kuvio 2). Vastaa edellisen tehtävän vastaustesi perusteella, kuinka vastaajien lukumäärät sijoittuvat nelikenttään kirjaimin merkityille paikoille.

Vastaajien lukumäärä	Paikka nelikentässä				
	A	B	C	D	E
a) 72		x			
b) 12			x		x
c) 47	x				
d) 4					x
e) 44				x	

Tehtävät 21–24 ovat Vainikaisen, Hienosen, Lindforsin, Rimpelän, Asikaisen, Hotulaisen ja Hautamäen artikkelista Oppimistuloksia ennustavat tekijät Helsingin metropolialueen yläkouluissa.

Tehtävässä 21 oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/3 pistettä.

21. Miksi Vainikaisen ym. tutkimuksessa koulu selitti oppimistulosten vaihtelusta vain vähän?

- a) Tutkimuksessa mukana olleet koulut olivat kaikki samanlaisilta asuinalueilta.
- b)** Eritasoiset oppilaat valikoituvat eri kouluihin.
- c) Kouluja oli tutkimuksessa mukana niin vähän, että niiden eroista oli vaikeaa sanoa mitään.
- d) Tehostetun tuen määrän tilastollinen vakioiminen saa koulut näyttämään samanlaisilta.

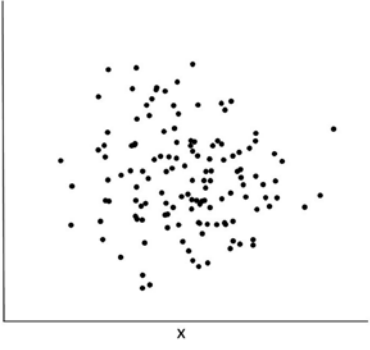
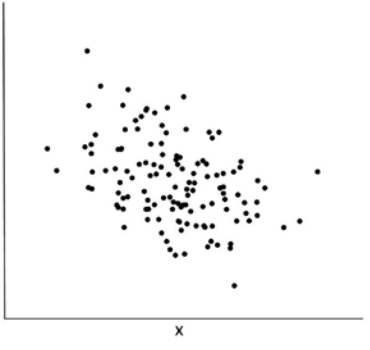
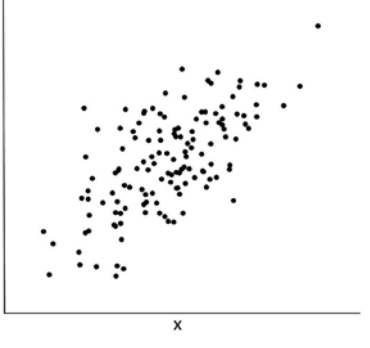
Tehtävässä 22 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/2 pistettä.

22. Seuraavat kuviot esittävät 7. luokan osaamisen yhteyttä taustamuuttujiin (x) koulutasolla Vainikaisen ym. tutkimuksen mukaan, kun muiden muuttujien efektit on otettu huomioon. Minkä taustamuuttujan (x) ja 7. luokan osaamisen yhteyttä kukin kuvio läheisimmin esittää?

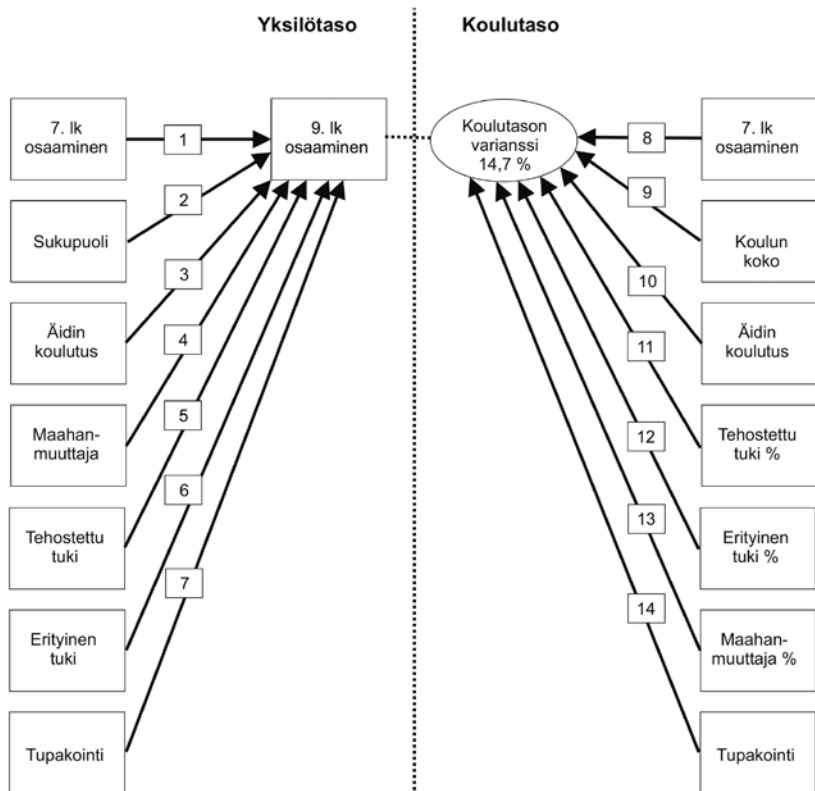
Taustamuuttujat (x):

- A. Erityistä tukea saavien osuus
- B. Äidin keskimääräinen koulutustaso
- C. Koulun koko

Kuvio	Taustamuuttuja		
	A	B	C
a) 			X
b) 	X		
c) 		X	

Vainikaisen ym. 2016 julkaisemassa tutkimuksessa selvitettiin kuviossa 3 esitettyjen muuttujien välisiä yhteyksiä. Tuloksena saatiin taulukossa 1 esitetyt kertoimet muuttujien välisille poluille. Tutkimus toistettiin vuonna 2026, jolloin saatiin taulukossa 2 esitetyt kertoimet muuttujien välisille poluille.

Kuvio 3. Muuttujien välisten yhteyksien malli.

Taulukko 1: vuosi 2016

Polku	Kerroin	Polku	Kerroin
1	.53***	8	-.01 ns
2	.09***	9	.11 ns
3	.05***	10	.37*
4	-.04***	11	-.09 ns
5	-.07***	12	.10 ns
6	-.08***	13	-.07 ns
7	-.13***	14	-.24 ns

Taulukko 2: vuosi 2026

Polku	Kerroin	Polku	Kerroin
1	.63**	8	.00 ns
2	.02**	9	.00 ns
3	.17**	10	.49**
4	.11**	11	-.29*
5	-.15**	12	-.31*
6	-.21**	13	-.07 ns
7	-.01 ns	14	-.00 ns

***p<.001, **p<.01, ns. = tilastollisesti ei-merkittävä yhteys

Tehtävässä 23 kullakin rivillä täysin oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, osittain oikeasta vastauksesta +1/4 pistettä, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja täysin väärästä vastauksesta -1/4 pistettä.

23. Mitkä seuraavista väitteistä pitävät kuvion 3 sekä taulukoiden 1 ja 2 mukaan paikkansa? Yhdistä väite oikeisiin tutkimuksen tuloksiin. Väite voi pitää paikkansa useamman tutkimuksen osalta, eli samalle riville voi tulla useampi rasti.

Tutkimuksen tulokset:

- A. Pitää paikkansa yksilötasolla 2016.
- B. Pitää paikkansa koulutasolla 2016.
- C. Pitää paikkansa yksilötasolla 2026.
- D. Pitää paikkansa koulutasolla 2026.
- E. Ei voida sanoa kummankaan yllä esitetyn kuvion perusteella.

Väite	Tutkimuksen tulos				
	A	B	C	D	E
a) Koulun koolla ei ole yhteyttä oppilaan osaamistasoon yhdeksännellä luokalla.	X		X		
b) Isoissa kouluissa oppilaat tupakoivat enemmän kuin pienissä kouluissa.					X
c) Äidin koulutus on osaamista eniten selittävä muuttuja.		X		X	
d) Maahanmuuttajataustaisuus on negatiivisesti yhteydessä osaamistasoon.	X				
e) Erityisen tuen saanti selittää osaamista.	X		X		
f) Tupakoinnilla on tilastollisesti merkitsevä yhteys osaamiseen.	X				
g) Äidin koulutustaso on negatiivisessa yhteydessä tupakointiin.					X
h) Tytöt osaavat poikia paremmin.	X		X		

Tehtävässä 24 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1 pisteen.

24. Tarkastele kuviota 3 sekä taulukoita 1 ja 2. Mitkä seuraavista muutoksista voisivat selittää alkuperäisen tutkimuksen ja uuden tutkimuksen tulosten välisiä eroja?

Muutos	Kyllä	Ei
a) Melkein kaikki yläkouluikäiset ovat lopettaneet tupakanpolton.	X	
b) Erityisen ja tehostetun tuen tarjoamisen avulla on onnistuttu kaventamaan oppilaiden välisiä yksilöllisiä eroja.		X
c) Miltei kaikki yläkouluikäiset ovat ryhtyneet polttamaan tupakkaa päivittäin.	X	
d) Tutkittujen koulujen alueille on muutanut ulkomailta paljon korkeasti koulutettua ja lastensa koulunkäyntiin panostavaa väestöä.	X	
e) Erityisen ja tehostetun tuen tarjoamisen avulla on onnistuttu kaventamaan oppilaiden ja koulujen välisiä eroja.		X
f) Perheiden sosioekonomisen taustan vaikutus oppimistuloksiin on pienentynyt.		X
g) On onnistuttu kehittämään opetussuunnitelma, joka pienentää koulujen välisiä eroja oppimistuloksissa.		X
h) Tyttöjen ja poikien välisiä eroja oppimistuloksissa on yritetty kaventaa opetusmenetelmiä kehittämällä.	X	

Tehtävät 25–29 ovat Mertalan artikkelista Kolmas tila suhteisuuden näyttämönä – mediaviitteet ja läheisten nimet yhteisöllisyyden osoittajina esiopetusikäisten lasten luovassa kirjoittamisessa.

Tehtävissä 25–29 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1 pisteen.

25. Mitä määreitä voidaan liittää niin sanottuun kolmanteen tilaan?

Väite	Oikein	Väärin
a) Kolmas tila on luonnon ja kulttuurin välinen tila.		x
b) Kolmas tila voi olla maahanmuuttajien tapauksessa tila uuden ja vanhan kulttuurin välissä.	x	
c) Kolmas tila on teoreettinen käsite, jota ei voida empiirisesti tutkia.		x
d) Kolmas tila voi olla yksi lapsuuden kentän pääomista.	x	
e) Opettaja tuo lasten kolmanteen tilaan oman henkilökohtaisen näkemyksensä ja kontekstinsa.	x	

26. Mertala kehitteli edelleen artikkelissaan kolmannen tilan käsitteen mallinnusta. Uusia mallinnuksen piirteitä edustaa se, että näin

Väite	Oikein	Väärin
a) kyetään tarttumaan paremmin institutionaalisella tasolla tapahtuvaan lasten luomaan alakulttuuriin.		x
b) voidaan ottaa huomioon myös opettajan kolmanteen tilaan tuomat subjektiiviset näkemykset ja arvot.	x	
c) päästään sisällyttämään kolmannen tilan visualisointiin ympäristöjen sisäiset mikrokontekstit.	x	
d) lapset voivat luoda omia kolmansia tiloja aikuisilta piilossa.	x	

27. Kasvattajan tulee ymmärtää populaarimedia

Väite	Oikein	Väärin
a) esikoululaisten arvokkaaksi tekstilajiksi.	x	
b) kasvu- ja oppimisympäristöön kuuluvaksi toiminnaksi.	x	
c) ensimmäisen tai toisen tilan kyseenalaistamiseksi.	x	
d) myös opettajan osallistumisena kolmanteen tilaan.	x	

28. Mertalan esittelemissä tutkimustuloksissa lasten kirjoitukset näyttäytyivät pääsääntöisesti

Väite	Oikein	Väärin
a) sukupuolittuneina.	x	
b) jännitteisinä.		x
c) suhteisina.	x	
d) harmonisina.		x

29. Mertalan tutkimuksessa tutkittiin sitä,

Väite	Oikein	Väärin
a) keiden välisistä suhteista lapset kirjoittivat.	x	
b) miten lapset kirjoittivat kolmannen tilan kautta.	x	
c) miten lapset teknisesti hallitsivat kirjoittamisen.		x
d) keiden kanssa lapset kirjoittivat.	x	

Tehtävät 30–32 ovat Kiesepän artikkelista Autistisen kognition erityispiirteet ja taustamekanismit.

Tehtävissä 30–31 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1 pisteen.

Alla on ote Suomen Asperger-yhdistyksen (Asy) ensimmäisen puheenjohtajan ja perustajajäsenen Janne Aution pitämästä puheesta yhdistyksen 10-vuotispäivillä vuonna 2016:

Autismikirjolaisille ominaisen toiminnan erityispiirteisiin kuuluu joukko sellaisia asioita, joita usein pidetään puutteina tai heikkouksina, mutta jotka ainakin tämän järjestön toiminnassa ovat näkyneet vahvuuksina. Yksi sellainen asia on työnjaon välttämättömyys autismikirjolaisten keskinäisessä yhteistoiminnassa ja toinen on autismikirjolaisten yleinen taipumus tiukkaan asiassa pysymiseen. Tällaiset seikat voidaan nähdä sosiaalisena rajoittuneisuutena, mutta tämän rajoittuneisuuden ansiosta Asy:n toiminta on välttänyt tietyt sellaiset sudenkuopat, joiden vuoksi useiden hiukan laajemminkin resurssein perustettujen järjestöjen toiminta lopahtaa pian edellä mainitun syntymävaiheen jälkeen.

30. Mitkä seuraavista ilmiöistä tunnistat edellisessä otteessa?

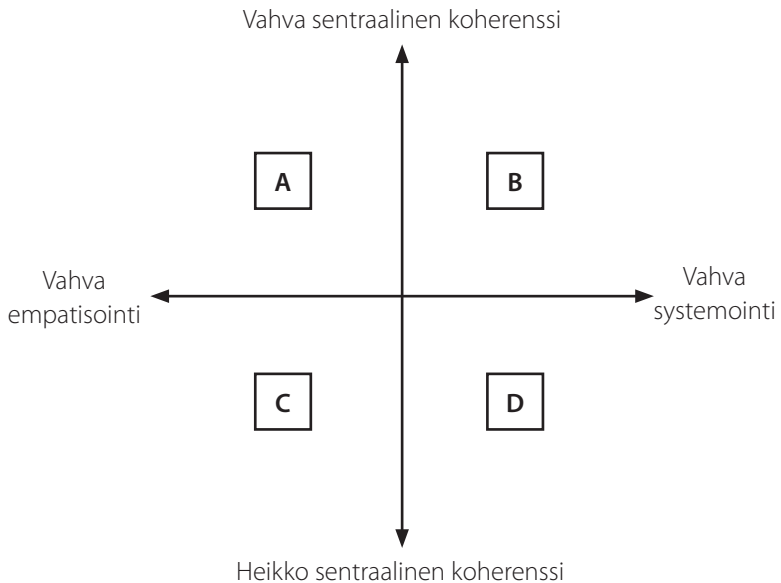
Väite	Kyllä	Ei
a) Vaikeudet mentalisaatiota vaativissa tilanteissa	x	
b) Nopea looginen päättelykyky		x
c) Vaikeudet toisen mielen lukemisessa	x	
d) Savant-taito		x
e) Älyllinen kehitysvammaisuus		x
f) Tapa häivyttää käsitys autismikirjon häiriöistä sairautena	x	

31. Autismikirjon oireet voidaan ymmärtää

Väite	Oikein	Väärin
a) neurologisena häiriönä.	X	
b) yksilöllisenä piirteenä.	X	
c) sairautena.	X	
d) poikkeuksellisenä älykkyytenä.		X

Tehtävässä 32 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/3 pistettä.

32. Sijoita henkilöitä koskevat kuvaukset oikeaan kohtaan nelikentässä.

Henkilöä koskeva kuvaus	Paikka nelikentässä			
	A	B	C	D
a) Tuuli on saanut autismi-diagnoosin.				X
b) Niko ymmärtää hyvin toisia ihmisiä, mutta hänen on vaikea nähdä metsää puilta.			X	
c) Rikulla on diagnosoitu Aspergerin syndrooma.				X
d) Stiinalla on ns. miesaivot ja hänen on helppo hahmottaa laajoja kokonaisuuksia.		X		
e) Millalla on Downin syndrooma. Hän suoriutuu hyvin Sally-Ann-tehtävästä ja hän on hyvä prosessoimaan yksityiskohtia.			X	
f) Jenny havaitsee hyvin liikkeen suunnan, mutta ahdistuu helposti toisten ihmisten seurassa.		X		
g) Roope toimii joustavasti ennustamattomissa vuorovaikutustilanteissa, mutta hänen on vaikea erottaa muunneltuja Ukko Nooa -melodioita toisistaan.	X			
h) Touko huomioi hyvin kontekstuaalisen tiedon ja haluaa ymmärtää USA:n poliittisen järjestelmän perussäännöt.		X		

Tehtävät 33–37 ovat Saaren artikkelista Tuskallista tietää: Psykoanalyttinen teoria ja traumaattisen tiedon oppiminen.

Tehtävissä 33–34 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämistä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/2 pistettä.

33. Alla on eri-ikäisten suomalaisten pöytälaatikoista löytyneitä runoja rakkaudesta ja rakastamisen vaikeudesta. Yhdistä runo sitä parhaiten kuvaavaan käsitteeseen.

Käsitteet:

- A. Transferenssi
- B. Vastatransferenssi
- C. Transferenssin purkautuminen

Runo	Käsite		
	A	B	C
a) <i>Myönnän pienuuteni, laskeudun jalustalta. Riisuudun edessäsi, tavalliseksi kutistun. Jumalasi on poissa.</i>			X
b) <i>Kuin kuu heijastaa auringon valoa heijastan minä lapsuuteni kesiä. Mansikoita mökkilaiturilla, tappioita pihaleikeissä, iloa äidin silmissä, huokauksia vaarin sylissä, itkua siskon äänessä. Ne tunteet ja tunnelmat sinuun sijoitan.</i>	X		

Runo	Käsite		
	A	B	C
c) <i>Mitä minulta janoat, sen sinulle annan. Mitä ikinä pelkääät, siltä sinua suojelen. Kuin joulupukki, mummo ja ritari sinulle aina vastaan. Yhtään toivettasi en täyttämättä jätä.</i>		X	
d) <i>Kuin kangastus, joka pakenee autiomaassa eksynyttä, varmuus minusta pakenee, tieto minusta loittonee. Sitä totuutta, jota kaipaisin, ei minulle anneta. Ne vastaukset, joita kyselen, lentävät leijan lailla pois.</i>			X
e) <i>Kun isoveljeni pienenä lumilinnaa pystytti, palloja minäkin lumesta pyöritin. Hänen neuvojansa noudatin, häntä ihailin ja aina tottelin. Kun sinä miehenäni ratsastusta jumaloit, ostin minäkin satulan, saappaat ja suitset. Alamaiseksesi asetuin, tunnustustasi hamusin.</i>	X		

34. Mitä lacanilaista rekisteriä seuraavat väitteet edustavat?

Rekisterit:

- A. Imaginäärinen rekisteri
- B. Symbolinen rekisteri
- C. Reaalinen rekisteri

Väite	Rekisteri		
	A	B	C
a) Lapselle muodostuu käsitys, että hän on itsenäinen ja eheä kokonaisuutensa.	X		
b) Yksilö olettaa kielen ja itsen ulkopuolella olevan jonkin todellisen kiinnekohdan.			X
c) Yksilö tarvitsee maailman ymmärtämiseen kieltä, normeja ja tapoja.		X	
d) Oman kuolevaisuuden ymmärtäminen tekee yksilölle kipeää.			X
e) Ihmisen velvollisuutena on tehdä työtä.	X		

Tehtävissä 35–37 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1 pisteen.

35. 14-vuotias nuori toteaa vanhemmilleen, että hän on jo itsenäinen ihminen, joka pystyy päättämään omista asioistaan. Millaisia vastaväitteitä toteamukselle voidaan esittää lacanilaisen perinteen näkökulmasta?

Vastaväite	Oikein	Väärin
a) Nuori ei hallitse täysin ajatuksiaan tai tunteitaan.	X	
b) Nuori on tarpeiden tyydytyksessään vielä täysin riippuvainen vanhemmistaan.		X
c) Nuori ei ole vanhemmistaan erillinen kokonaisuutensa.		X
d) Kieli ja kulttuuri asettavat rajoituksensa sille, mitä nuori voi haluta.	X	

36. ”Opettaminen on mahdoton ammatti” viittaa siihen, että

Väite	Oikein	Väärin
a) maailmassa on liikaa tietoa haltuun otettavaksi.		x
b) oppilaat tietävät usein enemmän kuin opettajansa.		x
c) opettaja ei voi opettaa oppilailleen sellaista tietoa, mitä he todella haluavat.	x	
d) opettajalla ei ole sitä tietoa, jota oppilaat haluavat oppia.	x	

37. Saaren artikkelissa kuvataan esimerkki historian kurssilla käytetystä opetusmenetelmästä. Transferenssin purkautumisen käynnisti esimerkissä se, kun

Väite	Oikein	Väärin
a) oppilaat totesivat, etteivät lopulta ole parempia ihmisiä kuin kolmannen valtakunnan saksalaiset.		x
b) osa oppilaista ei kyennyt vastaanottamaan traumaattista tietoa itsestään.		x
c) opettaja poisti itsensä pedagogisesta suhteesta.	x	
d) oppilaat huomasivat, etteivät olekaan osa jostakin itseään suurempaa.		x

Tehtävät 38–43 ovat Kuusiston artikkelista Valkoisen kaupungin punainen korkeakoulu: Joensuun korkeakoulun politisoitumiskeskustelun diskurssit vuosina 1969–1975.

Tehtävissä 38–41 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1 pisteen.

38. Diskurssit

Väite	Oikein	Väärin
a) ovat tapa esittää maailmaa.	X	
b) eivät pyri muuttamaan maailmaa.		X
c) pyrkivät vakuuttamaan kuulijan jonkin asian toisuudenmukaisuudesta.	X	
d) ovat ennen kaikkea sisäistä puhetta.		X

39. Diskurssianalyysin tutkimusmenetelmän tarkoitus on tutkia

Väite	Oikein	Väärin
a) kielen ja todellisuuskäsitysten suhdetta.	X	
b) lineaarista regressiota kielen merkitysten ja yhteiskunnallisten ideologioiden välillä.		X
c) tutkimuskohteena olevien käsitteiden frekvenssiä tietyssä puhettavassa.		X
d) sitä, miten puhujat tekevät asioita ymmärrettäväksi kielenkäytöllään.	X	
e) erilaisia syntyajankohtaansa ja -paikkaansa sirottujen tekstien merkityksiä.	X	

40. Joensuun korkeakoulua koskevien 1970-luvun lehdistökeskustelujen vastakkainasetteluja olivat

Väite	Oikein	Väärin
a) valtakunnallisuus vs. paikallisuus.	X	
b) keynesiläisyys vs. marxilaisuus.		X
c) käytännönläheisyys vs. teoreettisuus.	X	
d) vasemmistolaisuus vs. oikeistolaisuus.	X	
e) perinteinen vs. moderni elämäntapa.	X	
f) keskittäminen vs. hajauttaminen.		X

41. Millaisia huolia liittyy tieteen politisoitumiseen?

Väite	Oikein	Väärin
a) Tieteessä tutkitaan ainoastaan yhteiskunnan ongelmia.		X
b) Tutkimuksen objektiivisuus vaarantuu.	X	
c) Tiede menettää autonomiansa.	X	
d) Yliopiston rahoituksen saaminen hankaloituu.	X	
e) Poliitikot alkavat tehdä tutkimusta.		X

Tehtävässä 42 oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/3 pistettä.

42. Kuusiston tapa lähestyä aineistoaan nousee

- a) foucault'laisesta perinteestä.
- b) lacanilaisesta perinteestä.
- c) marxilais-leniniläisestä perinteestä.
- d) freudilaisesta perinteestä.

Tehtävässä 43 kussakin kohdassa oikeasta vastauksesta saa +1 pisteen, vastaamatta jättämisestä 0 pistettä ja väärästä vastauksesta -1/2 pistettä.

43. Alla on viisi sitaattia Pohjois-Karjalaisista sanomalehdistä. Mihin diskurssiin tai siihen liittyvään vastadiskurssiin alla mainitut sitaatit parhaiten kuuluvat?

Diskurssit:

- A. Odotusten diskurssi tai sen vastadiskurssi
- B. Edelläkävijyyden diskurssi tai sen vastadiskurssi
- C. Syrjinnän ja väärinkäytön diskurssi tai sen vastadiskurssi

Sitaatti	Diskurssit		
	A	B	C
a) ”Olkoonkin, että helsinkiläiset opettajat pyrkivät käsittelemään Pohjois-Karjalaa eräänlaisena siirtomaana, jonka omia arvoja ei tarvitse lainkaan kehittää, vaan jonne tuodaan tuontitavarana arvot Helsingistä ja Moskovasta ja sanotaan, että meidän on hyvä olla kun uskomme ne ja äänestämme kaiku- na perässä. Ilman omia mielipiteitä, ilman omaa kulttuuripe- rintöämme, joka varmasti on jättänyt meihin jälkensä.” (Karjalainen 28.2.1975)			X
b) ”Jos yhteiskunnalliset ja poliittiset näkemyssuunnat pääsevät kohtuullisesti ja korkeakoulujen pätehtävään alistettuina vaikuttamaan, ne eivät heikennä korkeakoulujen tieteellistä tasoa, vaan pikemminkin tukevat sitä, sillä silloin ne auttavat korkeakoulua suunnistamaan työssään entistä tehokkaam- min oman aikamme ja yhteiskuntamme sekä tulevaisuuden suunnittelun kannalta tärkeisiin koulutus- ja tutkimustehtä- viin.” (Karjalainen 12.9.1974)			X
c) ”Ei ole pienintäkään syytä epäillä, ettei Joensuun korkea- koulun opiskelija-aines olisi huomattavasti konservatiivi- sempaa kuin muissa samantasoisissa oppilaitoksissa. Selvänä esimerkkinä tästä on muun muassa se, ettei Joensuussa toisin kuin muualla ole ollenkaan poliittisia opiskelijajärjestöjä.” (Pohjois-Karjala 24.9.1970)		X	
d) ”Me joensuulaiset odotamme korkeakoulusta rakentavaa lai- tosta karjalaisen kulttuurin kehittäjänä ja nuorisomme kas- vattajana emmekä mitään vallankumouksen linnoitusta Silta- kadun päähän.” (Karjalainen 23.2.1972)	X		
e) ”[Opetuksen ja tutkimuksen marxilainen manipulointi vaa- rantaa] ...mahdollisuudet saada päteviä opettajavoimia ja lahjakkaita opiskelijoita, opiskelijain opin- ja työnsaantimah- dollisuudet sekä korkeakoulun mahdollisuudet saada määrä- rahoja kehittämissuunnitelmansa toteuttamiseksi.” (Karjalai- nen 25.2.1975)			X